

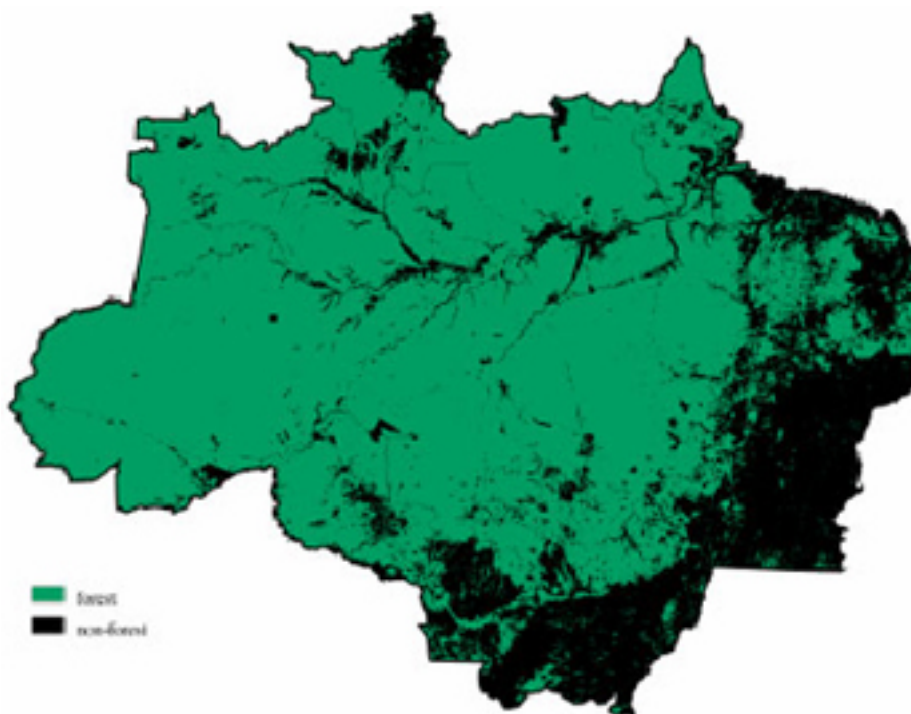
AMAZONIA - Zielone płuca świata

Lasy Amazonii są zwane "zielonymi płucami świata". To tu występuje największa produkcja tlenu, a zarazem pochłaniane jest najwięcej dwutlenku węgla na świecie. Niestety **płuca** te stają się **coraz mniejsze** i mniej wydajne, na skutek bezmyślnej gospodarki - wycinania lasów w dorzeczu Amazonki (deforestacji).

Wilgotne lasy tropikalne Ameryki są najbogatszym w gatunki rozległym obszarem o określonym klimacie, charakterystycznej szacie roślinnej i szczególnym świecie zwierzęcym, niż lasy tropikalne w Afryce i Azji.

Lasy amazońskie mają niezrównaną różnorodność biologiczną. Jeden na dziesięć znanych gatunków roślin na świecie, znajduje się w dżungli Amazońskiej. **Różnorodność gatunków roślin jest największa na Ziemi.**

Według niektórych ekspertów na jednym kilometrze kwadratowym może rosnąć w przybliżeniu 75 000 rodzajów drzew. Region jest zamieszkany przez około 2,5 miliona amazońskich gatunków owadów oraz zwierząt. Mieszka tu około 20% wszystkich ptaków Ziemi. Wycinanie drzew w dżungli amazońskiej zagraża wielu gatunkom żab, bardzo wrażliwych na zmiany w środowisku. Zagrożone są też m.in. niektóre gatunki papugi ara, niektóre ryby oraz kajmany i wiele innych, które tracą swoje terytorium do życia.

Obszar amazońskich lasów. **Ciemnoniebieski kolor:** las wykarczowany w XX wieku - teren, który uległ degradacji (sawanna lub teren bezleśny, pola uprawne i pastwiska);

Amazońskie lasy istnieją od dziesiątków milionów lat, ale dopiero w ciągu ostatnich stuleci – a szczególnie ubiegłego – zaczęło im zagrażać poważne niebezpieczeństwo. Ma to związek z dynamicznym rozwojem populacji ludzkiej oraz potrzebą eksploatowania cennych składników z lasu w tym szczególnie drewna oraz **wycinania selwy pod pola uprawne**. Wielu rolników zbyt intensywnie uprawiało ziemię i wypasało na niej zwierzęta. Powodowało to

wyjałowienie coraz większych obszarów. W związku z tym posuwali się dalej, wrywając puszczy coraz to nowe obszary pod pastwiska i uprawę.

Kwiat narodowy Brazylii - Heliconia żyje w lasach amazońskich

Dodatkowo **chodząc po dżungli amazońskiej** podczas naszej wyprawy, wraz z przewodnikiem Sylwio, **znajdujemy wiele składników**, które **goszczą w naszych domach**. Rozpoznajemy je najczęściej po smaku lub zapachu. Są to składniki m.in. **środków czystości** typu Domestos, znanych **perfum** uzyskiwanych z kory jednego z tutejszych drzew, wielu ziół w tym **chininy** i leków farmaceutycznych np. sproszkowana kora służąca tamowaniu krwi, a po zapachu innej rośliny zgadujemy, że to rozgrzewająca maść **Wick VapoRub**.

Z lasów deszczowych pochodzi do **40% światowych leków farmaceutycznych, ziółowych i kosmetyków**. Wśród nich blisko **3000 roślin ma antyrakowe właściwości**, z czego **70% tych roślin występuje wyłącznie w lasach deszczowych Amazonii**. Lasy Amazonii "kryją" w sobie jeszcze setki nie rozpoznanych nigdy przez człowieka gatunków zwierząt i roślin. Wielu możemy nigdy nie poznać, ponieważ grozi im wyginiecie.

Znikające lasy deszczowe

KAŻDEJ SEKUNDY ZNIKAJĄ NIEMAL DWA AKRY LASÓW DESZCZOWYCH

Początki zagospodarowania i osadnictwa w Amazonii to 1953 rok. Pierwsze hektary lasów zostały wycięte podczas budowy Transamazoniki, drogi łączącej zaludnione tereny Brazylii z dziką Amazonią, chlubnie nazwanej „drogą stulecia”. Na domiar złego droga ta jest mało uczęszczana i już dziś nie w pełni przystosowana do podróżowania. Do lat 70. XX w. brazylijski obszar Amazonii był wciąż dość słabo zagospodarowany, zamieszkały głównie przez

łowiecko-zbieracze ludy tubylcze, takie jak Pirahã („pira” w języku tubylców znaczy ryba) i Yanomami.

W związku z licznymi programami osadniczymi w Brazylii, po tym czasie zaczął rozwijać się w Amazonii chów bydła oraz górnictwo – głównie rud żelaza, manganu, cyny i glinu. Na szczęście Brazylia ostro zakazuje tworzenia kopalni złota czy kamieni szlachetnych na terenie lasów amazońskich, co w jakimś minimalnym stopniu również chroni naturalne środowisko.

Jednak tempo wycinania lasów Amazonii wzrasta coraz gwałtowniej. Przykładowo tylko od sierpnia do grudnia w 2008 roku, zostało wyciętych ponad 3300 kilometrów kwadratowych tropikalnych lasów deszczowych - o wiele więcej niż w analogicznym okresie 2006 roku - podała minister środowiska Marina Silva.

W ostatnich latach w brazylijskim stanie Rondonia, **wycięto prawie połowę powierzchni lasów w przeciągu zaledwie kilku lat**. Miejscowe **plemiona Indian** od wieków żyjące w lasach, **tracą swoje domostwa**. Wiąże się to z rozpadem ich tradycji i kultury. Zdeterminowane protesty indiańskich plemion znad Amazonki i Orinoko, zwróciły uwagę opinii publicznej na całym świecie lecz znacznie mniejszą rządów tych krajów.

Kraje posiadające lasy równikowe należą do biedniejszych. **Eksport drewna przynosi im szybkie zyski**. Tym samym Brazylia jest drugim po USA producentem soi stąd obecnie amazońska puszcza karczowana jest lub wypalana pod uprawę soi i hodowlę bydła. Praktyki te stosują niektóre firmy i korporacje handlujące mięsem, bądź np. prowadzące sieci barów typu fastfood. Okazuje się, że dla farmerów opłacalne jest wypasanie bydła na takim pastwisku po dawnym lesie amazońskim i późniejszy transport mięsa nawet na duże odległości. **Rządy wielu państw posiadających lasy amazońskie**, przywiązują małą uwagę do problemu niszczenia lasów i **nie liczą się ze światową opinią publiczną**.

Wiele firm swobodnie prowadzi handel drewnem pochodzącym z lasów amazońskich. Zaopatrują one m.in. Wielką Brytanię i Niemcy. Szereg działań na rzecz przerwania tego procederu prowadzi organizacja GreenPeace.

Nadzieją na opamiętanie jest fakt, iż władze Brazylii twierdzą, że analizują zdjęcia satelitarne, które wykorzystuje się do oceny skali wylesiania. Wyniki badania są szokujące. Okazało się, że **między 1999 a 2002 rokiem usunięto o 60 proc. więcej zadrzewienia niż podawały oficjalne dane**. Obecnie wyniki te wskazują już na 80% -towa nielegalną wycinkę lasów. Rocznie bezpowrotnie w Amazonii znika 30 tysięcy kilometrów kwadratowych lasu równikowego. Porównując - taką powierzchnię ma hiszpańska Katalonia.

Co dla zmian klimatycznych powoduje tak duża wycinka drzew? Według raportu Asnera, efektem tak dużej wycinki drzew jest 25% wzrost ilości dwutlenku węgla w atmosferze. To z kolei nasila negatywne skutki efektu cieplarnianego i zwiększa zagrożenie suszą.

Wróg dżungli – susza

Warto podsumować, iż Amazonia stanowi ponad połowę wszystkich lasów deszczowych na świecie oraz największy, najbogatszy gatunkowo obszar na planecie. W 2005 część dorzecza Amazonki została dotknięta najgorszą od 100 lat suszą. Kiedy byłam w Amazonii w listopadzie 2007 roku, poziom rzek był tak niski, że sami tubylcy byli zdziwieni, ile nowych plaż odkryła rzeka, a korytami płynęły nie rozlewiska – jak zwykle – ale małe rzeczki. Do osady, w której mieszkaliśmy, szliśmy od rzeki około kilometr. Wcześniej można było do niej podpłynąć. Bardzo nas przestrzegano przed komarami i malarią. W czasie naszego pobytu nie było ani jednego komara.

Naukowcy wciąż alarmują, że skutki suszy oraz wycinania lasu w Amazonii, mogą doprowadzić **do punktu krytycznego**. Po jego przekroczeniu las nieodwracalnie zacząłby umierać. Wymarcie lasu i jego **zamiana w sawannę lub pustynię** miałyby katastrofalne skutki dla ziemskiego klimatu i groziłoby **klęską ekologiczną w ekosystemie naszej planety**.

Co możemy zrobić aby ratować lasy równikowe?

Wyobraź sobie, że **każdego roku na całym świecie** - w Azji, Afryce i Ameryce - **ginie obszar lasów tropikalnych dorównujący swojej powierzchnią Austrii**. Ta zielona masa roślin przeprowadzając proces fotosyntezy, pochłania z atmosfery spore objętości szkodliwego dwutlenku węgla, a wydziela życiodajny tlen. Lasy deszczowe pełnią ogromną rolę dla światowego bilansu tlenowego.

Lasy równikowe utrzymują również dużą wilgotność na terenach, które porastają zapewniając deszcze na dużych obszarach sąsiednich. Jeśli zabraknie lasów - to braknie również wody. Naukowcy apelują - **po wycięciu lasów nastąpią nieodwracalne zmiany klimatu, niedostatek wody i susza groźna dla lasów oraz dla rolnictwa!**

Organizacje ekologiczne działają na rzecz zahamowania tego wyniszczającego procesu, bojkotując sprowadzanie drewna z tropikalnych lasów do krajów zachodniej Europy. Prowadzą też programy ochrony poprzez kontrolę eksploatacji lasów oraz zachęcanie do procesów rekultywacji obszarów zniszczonych i do zakładania plantacji cenionych gatunków drzew przemysłowych.

Istotne jest również tworzenie tzw. "banku genetycznego", w którym przechowuje się pełnowartościowe nasiona roślin pochodzących z terenów niezmiennych, z parków oraz rezerwatów narodowych.

Czy nasze wnuki miejsce to nazwą kiedyś równiną amazońską?

Dziś w XXI wieku zdajemy sobie sprawę, że rozwoju cywilizacji nikt z nas nie cofnie, a wydobywanie cennych dla niej składników z dżungli amazońskiej jest nieuniknione. W rezultacie tych wszystkich zabiegów nastąpiła nieodwracalna w skutkach degradacja lasów deszczowych, która postępuje. Dżungla posiada wszystko co niezbędne, aby wyżywić swoich mieszkańców. Za 100 lat może tego wszystkiego zabraknąć **a dżunglę amazońską nasze wnuki będą nazywać równiną amazońską**.

Goniący za zyskiem człowiek tzw. cywilizowany niszczy ziemię, z której się wywodzi, burzy naturalną równowagę środowiska nieustannie zbliżając się do momentu, w którym spowoduje również własną zagładę. Potwierdzają to naukowcy, którzy **na podstawie analizy zdjęć satelitarnych twierdzą, iż puszcza amazońska jest w prawdziwym niebezpieczeństwie. Śmierć lasu oznacza również zagładę wielu istnień w tym - człowieka**.

Do pracy wykorzystano materiały źródłowe:

„Ekologia- wybór przyszłości” autor Anna Kalinowska

„Geografia świata” autor Zbigniew Podbielkowski

Zmiany klimatu w XX wieku - Biomasa.org

Agonia Amazonii - przegląd tygodnia.pl

Zmiany klimatyczne zagrażają puszczy amazońskiej - wegetanie.pl

Źródło artykułu: <http://ja-i-swiat.blog.ekologia.pl/amazonia-zielone-pluca-swiatek,674>